

Svenska Canada = Tidningen

The Swedish Canada News

ARG. (Year) 24.

LÄSNUMMER 5 CENTS.

WINNIPEG, MAN., ONSDAGEN DEN 27 SEPTEMBER, 1916.

NO. 39

I Saskatchewan.

På blottat med generalkonsul Bergström genom Canora, Norway, Proceville, Buchanan och Wadena.

(För S. C. T. af Nils P. Brown.)

När jag på vållig uppmaning af generalkonsul Dr. David Bergström besöt medfölja honom ett stycke på hans resa västerut genom en del svenska settlement i Saskatchewan, motiverades detta mitt beslut icke blott af utsikterna att under några dagar få vara i synnerligen angenämt resällskap utan äfven af en önskan att få personligen sammanträffa med ett stort antal landmän och se hur de hafva det. Tidpunkten för resan var både olämplig och lämplig. Den var olämplig så till vida, att landmännen, som i de distrikt vi åmnade besöka, hufvudsakligen äro farmare, ha de fortvifladt brådmod med tröskningen. Men den var äfven lämplig, i det man hade tillfälle att bilda sig ett ganska godt begrepp om huru skorden utfallit — den viktigaste frågan för landmännen i dessa dagar.

Det var måndagskvällen d. 18 september kl. 10.30, som generalkonsul Bergström, mr A. Hallonquist och undertecknad med C. N. R.'s västgående tåg ångade ut från Union station i Winnipeg. Tiden var ju ganska långt framskriden, så det återstod litet annat för resenärerna än att så godt som omedelbart krypa till kojs. Sommen höll sig dock enbart borta från undertecknad, hvarfor jag sedan jag förgrävas sökt använda tidningslektyr — det var naturligen icke Svenska Canada-Tidningen — som sömmedel, rullade upp gardinen och läde mig att se ut i natten. Det var en för västra Canada typisk septembernatt: mån- ljus, stjärnigt, med en blå himmel, skiftande i rött och en lät dimslöja hvarigenom landskapets konturer ganska klart skönjdes. Landskapet var enahanda: vida, nyss skurna åker, silt, en skogsdunge här och där och någon gång ett mindre vatten. Mån- ljuset var helt enkelt förtullande — om det är tillämpligt använda ett så- ba uttryck. Jag hade aldrig kunnat drömma att Manitobas något en- tydligt uttryck af betagande skönhet. Karlelidts måttika under gymnasistårens ifrigt deklamerade "Månlynet i Lambert- massan" rann mig i minnet, och för att få tiden att gå och pröfva mitt minne "drott" jag den för mig själf.

"Din makt är kvinnans sköte. Din makt är det svallande haf — Din makt är i sjalarna. Skalfvande stigar. En flodväg af längtan och följer din gång. Hvar bröst som åskar och tiger. Hvar svämmande fullt utaf sjö."

Men det blef morgon äfven den andra dagen. Sedan man vid påklädningen öf- vaf sina akrobatiska färdigheter och in- tagit en efter den sömnlösa natten välsmakande frukost, var man om- kring kl. 9 i m. framme i Canora, som jag icke sett sedan de skandinaviska tidningsmännens blottvar för två år sedan. Den gå till på en bejundrande bankett, som för en del hade öf- hafliga efterslangar dagen efter — "but that is another story". Denna gång hade vi icke tid att stanna på platsen och se huru Canora tog sig ut i sin nya skepnad af "torr" stad, utan stego vi genast upp i en väntan- de automobil, som först skulle föra oss till det cirka 30 mil aflägsna Nor- quay.

I Canora hade vår välskända lands- man, mr Albert Hermanson från Bu- chanan, stött till sällskapet. Mr Her- mansons är en af de ledande affärs- män i sitt samhälle och bekläder posten secretary-treasurer. Han är dessutom tredomsare. Han blef vår ciceron under dagens ganska dryga automobilfärd.

Vi läde fram genom en kuperad trakt i kärvar stod såden på åkrarna. Täckta löfdungar och mindre sjöar gävo omväxling för ögat. Treåra landvägar syntes på ömse sidor af vägen. Dessa äro i allmänhet af gall- ter. En och annan engelsman har äfven slagit sig ned här, och deras ärdar afbröta på ett föga fördelaktigt sätt från gallterernas och andra nationaliteters.

Chauffören hade tydligen brådmod och bländ registrerade hans visare cirka 30 mil i timmen. Han läde icke att någon äkte framför honom, och syntes icke vidare nöjd, då mr Her- mansons tappade icke blott sin egen hatt utan äfven en hatt och en mössa, som han fått låna af dr Bergström, och måste stiga af och söka efter dem.

Utän några andra äfventyrliga anlände vi vid middagstiden till mr Carl Quists farm, som är belägen mellan Norquay och Hyas. På denna prak- tiska farm hade ett större antal sve- nskar samlat, och flera hade noc kom- mit, om icke tröskningen tagit deras tid i anspråk. Namnen på några af dem vi här träffade kommit i hastig- heten för mig: Anthon Nyström, John Augustson, Aug. Ham, Peter Erland- son och Charles Anderson.

Mrs. Quist hade emellerit duktat upp en smält middag, hvilken för-

MINISTERMÖTET I KRISTIANIA.

Mötet mellan de tre nordiska länder- nas statsministrar medförde godt resultat.

De tre nordiska ländernas stats- ministrar sammanträdde i torsdags f. m. till rådspäning i Kristiania i öfver- enstämmelse med det beslut som fat- tades på kongressen i Malmö att åstadkomma ett närmare samarbete mellan länderna i syfte att hafva sin opartiska neutralitet och tillförsäkra sig om sina rättigheter och intressen ökränkata.

De tre nordiska rikenas sändebud Berlin öfverlämnade i torsdags f. m. till tyska utrikesdepartementet följande förklarig öfver ministermötet, hvilket skulle pågå till torsdagen d. 23 september: "Konventionen måste betraktas som ett nytt uttryck för de nordiska rike- nas önskan om gemensamt upprätthålla sina rättigheter och intres- sen som neutrala makter under det de fasthålla vid en lojal och opartisk neutralitet."

Från London telegraferades i lörd- dags, att ministermötet resulterat i vidare utveckling af planen för sam- arbete under kriget i saker, som an- gä de tre ländernas utrikesaffärer. Genom det danska utrikesdepartement- et utfrågades i fredags ett meddelan- de, hvarj omnämndes, hvad som ut- förts på mötet. Meddelandet är af fö- ljande innehåll: "De tre länderna äro fullständigt öfverens om att bibehålla lojal och opartisk neutralitet under det nuvar- ande kriget. De stöja, som rikats mot de neutrala rättigheter och intres- sen af de krigförande, och svär- figheterna i handelspolitiken blevo föremål för en noggrann undersök- ning, som resulterade i en öfverens- kommelse om större samarbete mel- lan de tre länderna."

Tärdes med strykande appt. General- konsul Bergström höll därefter ett kortare anförande. Han talade om det svenska kynnets bevarande härut- och manade landmännen att icke glömma anförvärd och kära i Sve- riges till silt försäkrade han, att Sverige med sitta största sannolikhet icke kommer att indragas i kriget.

En af mr Quists söner, som är lika lång som fadern — jag glömde visat att nämna, att mr Quist är en syn- nerligen stor och ståtlig man — satte sig därefter vid orgeln och spelade "Du gamla, du fria". Stående sjöngs denna det svenska folksång utom- somt med en viss väng. Jag hade nöjet konstatera, att man inom familjen Quist verkar vakra roster.

Vården på stället visade oss där- efter en del af sina stora ågor. Här var särskildt stort öfver några exper- iment han gjort med alfalfa och från Sverige importerad Alskivverket, hvilka fallit väl ut. Annars odlas här mestadels hafre, som anses vara säk- raste och bäst motstå frost. Skörden blir i år naturligtvis icke så rikligt som förra året, men dock ganska god. Ro- sten har icke skadat den mycket. Med- betal för spannål, lösa farmarena blifva ganska väl belönade för silt ar- bete. Att döma af mr Quists farm hafva svenskarna i dessa trakter det utmärkt bra.

Snart suto vi emellerit åter i bi- len och susade i väg mot Preceville, som ligger öfver 20 mil från mr Quists farm. Den trakt vi genomfö- rade hade äkta uppsvensk natur. Åkerfält och löfskog afstos hvarandra. Här och där möttes ögat af en sten- sjö eller å. Marken var kuperad och vä- rarna voro här liksom på andra trak- ter genom hvilka vi under resan äkte automobil, något så när gods. Här och där blefvo vi dock bokstafligen uppskådade.

Omkring kl. 3 e. m. anlände vi till Preceville, där vi mottogs af fru- namma äro i Preceville i majoritet, och det märktes snart, att svenskar och norman på denna plats komma väl öfverens. En hel del svenskar ha blifvit så vana vid det norska umgän- get, att de anammat en del af det norska språk.

Bländ svenskar vi träffade minnes jag tydligast mr Otto Lindbloms prak- tiska gestalt. Mr Lindblom, en kärn- rik värmlänning, äger en stor farm i Preceville, hvilken vi senare på dagen äkte förbi — och beundrade. Handlanden P. Osberg var en annan landsman, jag skakade hand med. Vi träffade äfven en broder till mr Her- mansons, hvilken förestår en elevator i staden. Jag hade också tillfälle att besöka hans treffa hem och blifva bekant med hans älskvärda, norska fru.

Precevilleborna uppgävo själfva, att deras vackra, höfskopsprydda stad har 400 invånare. I Buchanan vilde man reducera invånareantalet till 200 a 300 invånare. Om detta var ond förtal eller icke, vet jag ej. Sedan vi hos hr Carlson och Elan- der bjudits på kaffe, bar det åter i väg vi bil, och gick färdan nu till det 39 mil aflägsna Buchanan. Unga- samma natur som mellan Hyas och Preceville motte här ögat. Flera svenska farmar foro vi förbi, men ha de tyvärr icke tid att besöka dem. Vi sextiden på kvällen voro vi ändligen i Buchanan, något omskadd och ledtrötta efter den 89 mil långa dag- resan.

Om besöket i Buchanan och Wadena skall jag förtälja i ett kommande nummer.

Krigskronikan.

De allierade synas hafva framgångar på alla fronter, dock icke i Italienarna.

JUGGERNAUTH-VAGNAR.

EN STÖRRE ZEPPELINRAID AN- STÄLLES ÖFVER LONDON.

Onsdagen d. 20 september.

Plastlandet att segna tillfaller dem som ha de största kanonerna tycks besanna sig i början af nu pågående krig vunnit tyskarna med sina 42 cent- timeters beligringsmorsare den ena segern efter den andra. Men nu har "jocka Berta" fått sin öfverman: en brittisk jättekanon af hittills öfverör- dade dimensioner och med exempelvis skjutastyrkan. Den framkores för- öfrigt af världsa, pansarklädda mo- torvagnar, hvilka i själva verket äro litet omgjorda "caterpillar tractors", sådana som tillhöras i Peoria, Ill., och som i sitt ursprungliga skick i Förenta Staterna och i Canada använ- das till plöjning, dikesgrävning och andra jordbruksarbeten. Peoria-till- verkarna ha sålt ett tusental sådana åkdon till England, där de sedan om- gjorts och armerats. Den fasaväcken- de fördelade de åstadkomma har skil- drats i de starkaste färgerna. De åro tydligen nya tidens Jugger-nauth-vagnar, vida farligare än de i Indien. — Den största tyska generalstabens har blifvit förflyttad från västfronten till östfronten. — Från Athen meddelas, att bulgarerna börjat utrymna Mona- stir, och att de franska trupperna stå nära staden. — De franska trupperna hafva tagit Fogra, Grekland, från bulgarerna, hvilka retirera i oord- ning i nordvästlig riktning mot Mona- stir. — Den grekiska hamnstaden Ka- vala har blifvit förstörd och befolk- ningen öfverford till Bulgarien, med- delas från Rom. — 22 personer i Has- sel, Belgien, ha blifvit dömda till dö- den för spioneri. — Häftiga drab- ningar pågå på den östra fronten i Ryssland, Galizien, Transylvanien och Rumänien och på södra fronten i Ma- cedonien. Utmed Ströms floden i Ryssland ha tyskarna och österrikar- na tagit till offensiven och nära Za- rece öfvergått floden, meddelas från Berlin. Många fångar togos. Central- makternas trupper slås på haft framgångar på de flusta platser på östfronten och tagit ett betydligt antal fångar. I östra Rumänien mellan Donau och Svarta hafvet har den nya linjen, som uppläppts af de förstärkta tyska och rumänska trupperna, ke- nomträngts på flera punkter, rappor- terar Berlin. — Från Athen meddelas, att österrikarna bereda sig på utrym- ma Trieste. — Från Saloniki rappor- teras, att de serbiska framgångarna i Florinatrakten fortsatta. Serberna ha tagit Kruhrad, åtta kilometer, och Neokazi, tio kilometer nordväst om Gornitchevo, medan serbiskt kavalleri har nått Rosna och fortfarande avan- cerar. — Ett dokument, underteck- nad af den tyske generalstabchefen, har fallit i händerna på britterna. En- ligt detta dokument skulle förlusten af kanoner och ammunition för ty- skarna vara större än de förmå pro- ducera, och soldaterna uppmannas att vara försiktiga om allt krigsmateriel. — Från Athen meddelas, att det all- mänt tros, att ett grekiskt ultimatum sändts till Berlin att bevaras senast i kväll. Enligt detta fördrar Grekland, att de soldater, som togos tillfogas i Kavala, omedelbart återlämnas. — Från Paris meddelas, att de sista bul- garerna nu lämnat Fogra. Serberna ta tagit höjden 2625. — Från Haag meddelas, att arbetarne i Chemnitz i lördags ställde till allvarliga upplopp, som utbröt då underkärrens laglig- het på södra slutningarna af Monte Beles drivits tillbaka af bulgarerna. — På den östra krigsteatern i Ryss- land och Galizien hafva häftiga ryska anfäll i Rysskektionen af Volhynien

har 400 invånare. I Buchanan vilde man reducera invånareantalet till 200 a 300 invånare. Om detta var ond förtal eller icke, vet jag ej. Sedan vi hos hr Carlson och Elan- der bjudits på kaffe, bar det åter i väg vi bil, och gick färdan nu till det 39 mil aflägsna Buchanan. Unga- samma natur som mellan Hyas och Preceville motte här ögat. Flera svenska farmar foro vi förbi, men ha de tyvärr icke tid att besöka dem. Vi sextiden på kvällen voro vi ändligen i Buchanan, något omskadd och ledtrötta efter den 89 mil långa dag- resan.

Om besöket i Buchanan och Wadena skall jag förtälja i ett kommande nummer.

(Forts. å sid. 4.)

SPANSKE NOBELPRIS- TAGAREN ECHEGA- RAY AFLIDEN.

Man var en framstående dramaturg och stateman.

José Echegaray y Eizaguirre aflid den 15 dennes i Madrid, enligt hvad det telegraferas därifrån. Han var född 1832 och tillhörde den basiska folkstämman. Efter någon tids verk- samhet som ingenjör blef han 1854 professor i mat. vet. vid Ingenjör- skolan i Madrid, hvilken synas ha innehaft till 1868. Sista stämman af val- den han af sina demokratiska öf- ringsfränder till deputerad och höll året därpå i den konstituerande för- samlingen två glänsande tal om reli- gionsfriheten, som väckte ofantligt uppen- de och föreskaffade honom plats i regeringen som arbets- och undervisningsminister. Han kvarstod i två år 1872 utsågs han åter till sam- ma befattning, med utbytte den snart mot finansministerposten och af- gick 1874.

Det är emellerit för sina många halft lyriska och helt pessimistiska dramer, af hvilka många öfversatta och uppförts på svensk scen, som han gjort sig värdyrket. Till samman med franske provencalske dikta- ren Frederic Mistral tillkändes han år 1904 Nobels litteraturpris. På detta sätt hedrade vårt fädernesland icke blott Echegaray, utan äfven hans på- genier föga frikostiga land, som (en- ligt Shollysky "ger oss sin Cervantes, sin Murillo och återgå till skaparlummens ro".

Juryen kunde icke enas. Efter fem timmars öfverläggning i torsdags f. m. förklarade juryen, som hade hand om Gerard Enk, f. d. M.L.A. för Rotheysk, sak i Regina, att den icke kunde komma öfverens och blif attackad. Mr Ens är som be- kant anklagd för att ha tagit mutor i samband med banlyshets-ber tiller, 1913 i Saskatchewan legislatur.

En väldig jett notar. Organiserat arbete i nästan alla industrier i New York har af fabri- cerna blifvit uppmannat att syn- på i dag, onsdag, gå ut på strejk i sym- pati med de redan strejkande arbe- tarna. Man väntar, att 600,000 arbe- tare skola gå ut på strejk.

och sydost om Lemberg i Galizien till- bakaslägts. Rumänierna ha ldt vä- rna nederlag i trakten af Hatszeg i Transylvanien. — Under striderna på västfronten i måndags och tisdags uppmannades de canadiska förstärkna till 2,000 man, hvaraf 400 döda. Se- dan krigets början har Canadas för- lustluster öfverfått 37,861 man, hvar- af 8,644 på döda. — Framnämnda ha haft en ny framgång vid Verdun, där de tagit två trancher och 100 krigs- fångar söder om Tjalamontverken. — Ryssarna och rumänierna ha till- bakaslägitt alla tyskarnes och bulgar- nernas anfäll i slaget vid Dobrudja mellan Donau och Svarta hafvet. — Fredagen d. 22 september. De tyska, bulgariska och turkiska trupperna under fältmarskalk von Mackensens befäl hafva blifvit be- svärade i den rumänska provin- sen Dobrudja, meddelas officiellt från Bu- karesta. De retirera i sydlig riktning och branna byar på vägen. — Tur- kiska trupper ha visat sig vid Riga. De ledas af tyska officerare. — Den teu- toniska linjen i Karpaterne öster om Pantherberget och nära Braza har drivits tillbaka af ryssarna. — Ett tyskt sjöplan flog idag öfver Dover och nedsläppte tre bomber. Ingen ska- da anställdes. — Från Athen uppfir- ves, att den tyska militärattachén där- stades organiserat en sammansvär- jning, som hade till mål att mörda f. d. statsminister Venizelos. Den blif- emellerit i tid upptäckt. — Britterna avancerade i går kväll på en front om- kring en mil i Sommertraken. Två linjer af flintlilla trancher togos.

Lördagen d. 23 september. Från London meddelas, att de fran- ska trupperna på Sommerfronten åter tagit till offensiven och blifvit be- lönde med ytterligare framgångar. Ge- neral Haigs mål avancerade mot Ba- paume, medan general Fochs solda- ter, som tydligen gjort ett nytt försök att kasta ut tyskarna från Combles och dess befästningar i ententelinjen norr om Somme, äfven hade fram- gång. Den brittiska linjen går nu i en rät linje norr om byarna Marlin- puich och Pliers efter de senaste bri- tiska framgångarna. — Från den 1 juli till d. 15 september togo de fransk- brittiska trupperna på Sommerfronten mer än 55,800 fångar. — Rapporterna om striderna i Dobrudja äro mot- sända. Berlin påstår, att von Macken- sen varit segerrik genom en omringan- de rörelse, medan rumänierna påstå, att han är slagen. — Lord Robert Cecil, Englands minister för krigshand- lingen, har för Associated Press uppfir- vat, att den brittiska blockaden kommer att strämmas, så att England äkte härska all sjöfart. — Franska aviat- örer voro i går engagerade i 56 luft- strider. Fyra tyska aeroplan sköttes ned. — Tyska löfvarfar på en front af omkring en half mil öster om Cou- celette i Sommerregionen togos i går kväll af britterna. — Vid hamnstaden Eregli, Mindre Asien, hafva ryska torpedbåtar sänkt tre ångare och tre segelfartyg, lastade med kol.

(Forts. å sid. 4.)

Sensationellt.

Hon. Robert Rogers anklagar inför Galt-kommissionen domarkären för "graft".

ROGERS FLYR.

FYRA REDAKTÖRER DOMAS TILL FÄNGELSE OCH BÖTER.

Förleden vecka blef ganska sensa- tionell för Winnipegborna. Den man, som gaf uppdrag till sensationen, var Canadas beryktade minister för of- fentliga arbeten, Hon. Robert Rogers. Inifrån det kommissionen, som under- ser bygget af Manitobas landbruks- institut, och hvars ordförande domar Galt är, hade sådana vittnesmål af- lästs, att det ansågs nödvändigt att inställa mr Rogers vid vis ut af- lösta vittnesmål. Mr Rogers var som be- känt minister för offentliga arbeten i Roblinregeringen, hvilken bytte de- na drybara bygnad för landbruks- institutet.

Åt föregående vittnesmål hade framträtt, att mr Rogers utan orsak höjt kontraktörens pris med \$8,700, och en af mr Rogers hejdjurar strax därefter inkasserat \$7,500 från samme kontraktör, hvilka pengar an- vändts till kampanjförden för den konservativa valkampanjen för domi- nionella 1911.

När mr Rogers förre vecka inställ- de sig för den kungliga kommissionen, sökte han helt nonchalant förorkla- ra saken, men gjorde sig skyldig till sådana motsägelser, att det stod tyd- ligt för ljet hvar, att han var inveck- lad i saken. Han underkastades ett mycket noggrant förhör af provin- sens advokat, mr Phillips, och då detta icke utöll till mr Rogers behägen- het, tänkte han tydligen, att något måste göras för att afleda allmänhetens up- märksamhet från honom själf, hvar- för han tog sig före att småda domar- kåren i allmänhet och domar Galt i synnerhet.

Det blef en ganska dramatisk scen, då mr Rogers efter det noggranna förhöret i torsdags begärde att få säga några ord, hvilket domar Galt gaf honom tillfälle att göra. Mr Rogers steg fram mot domaren och i ganska aggressiv ton höll han sitt anförande, som utmynnade i att han anklagade alla domare, som sitta i kungliga kom- missioner för "graft". Mr Rogers framhöll, att det enligt domarlagen är förbudt för hvarje domare att mottaga betalning för något extra- arbete, och att om de göra det, göra de sig skyldiga till "graft". Domare få icke ställa i kungliga kommissioner, menade mr Rogers, och Galt kom- mission är alltså olaglig.

Domar Galt blef naturligen slagen med häpnad öfver en dylik fräckhet och påpekade för den värde ministern, att han icke fick fortsätta att tala i den stilen. Han framhöll äfven, att flera kommissioner, hvarj domare satt i, att det aldrig varit tillåtet om att de varit olagliga. Till sist på- pekade han det tilljuga i att en mini- ster för offentliga arbeten sökte lösa- lagen för en justitieminister.

Följande dag innehöll den conserva- tiva tidningen "Winnipeg Telegram", som kontrolleras af mr Rogers, en arti- kel hvarj den på det mest raa språk upprepade mr Rogers skandalösa an- klagelser och framställde domar Galt uppträdande vid tillfället såsom syn- nerligen öfvermått och föredragande för domarkären. Hela undersökning- en betecknades af Telegram såsom en politisk komplott af Norrisregerin- gen. Äfven "Winnipeg Saturday Post", som äfven kontrolleras af Ro- gers, innehöll en artikel i samma an- då. Följden blef den, att Edward Beck, hufvudredaktör för Telegram, Benjamin R. W. Deacon, nyhetsredak- tör och Stanley Beck, reporter vid samma tidning, samt Knox Magee, re- daktör för Winnipeg Saturday Post, inständes vid vite att på lördagen stå till svars för de nämnda artik- larna inför Galtkommissionen. Man ämnade äfven inställa mr Rogers och sökte efter honom. Denne hade emellerit hastigt och löst lämnat staden och med taget kl. 515 e. m. i fredags afrest till Ottawa, ehuru han samma kväll lofvat att tala i Returned Soldiers' association. Mr Rogers vis- ade sig sålunda icke blott vara en oförskämjd skrymtare utan äfven en pultron, som icke kunde stå för sina ord. Om man kan tvinga honom att inställa sig inför kommissionen, då han befinner sig utanför provin- sers gränser, är tvifvelaktigt.

De värda tidningsmännen inställdes i lördags morse inför kommissionen. De visade därvid tydligt förakt för domaren och domstolen. De påpeka- de, att kommissionen icke är laglig och ehö äfven rätt att döma dem. De fasthöll äfven vid hvad de skrivit i sina tidningar. Domar Galt gjorde emellerit processen kort med dem och dömd dem till fängelsestraff och böter för förakt mot Galtkommissio- nen. Edward Beck dömdes till en månads fängelse och \$500 böter, Benjamin R. W. Deacon till två veckors fängelse och \$100 böter, Stanley Beck till en månads fängelse och \$500 böter.

De dömda fögo enast tröda i häk- tel. Efter fyra timmar voro de emel-

EN SKEPPSBYGGE- RIETS TRIUMF.

En båt på 3,000 ton har konstruerats och nyligen blifvit sjösatt i Norge.

Skeppsbyggeriet i Norge har i da- garna firat en stor triumf: den första fraktkåten af betong sjösattes i Moss d. 25 augusti, såsom ett telegram, hvilket återgafs i förra numret af S. C. T., redan meddelat. Från att man under förra århundradet sig äfven trots tyngdlagen segla i järn- och stålarkof i stället för träbåtar, har man alltså nu kommit så långt att man kan färdas öfver hafven i fartig af betong.

Den nya fraktkåten af betong har konstruerats af en norsk ingenjör Fougner, som startat ett stålbetongs skeppsbyggeri i Moss. Det har länge glunkats om att detta bolag haft märk- liga ting i gömningen och afsjöländet har nu ändligen kommit. Båtskelet till förfärdigas af stålstångar, kring hvilka betong gjutes. När arbetet är färdigt, ser skrovet ut som om det vore hugget ur ett enda gråstensblock. Redan nu har bolaget erhållit be- ställning på 7 nya båtar: sex på 100 ton, hvaraf 2 till Kristiania, 2 till Göteborg och 2 till Stockholm, och en på icke mindre än 3,000 ton till Sydvarangerbolaget. Den sistnämnda blir särskildt intressant. Den bygges för transport af malm och kommer att förses med Dieselmotor. En båt på 100 ton beräknas kunna bli färdig bygd på 4-5 veckor, och den på 3,000 ton till Sydvaranger skall levereras inom fyra månader. Ett så- snabbt skeppsbyggeri kan naturligtvis få särskildt stor betydelse under de- sa tider af tonnagebrist. Betongbåtar- na erbjuda äfven andra fördelar: de ställa sig icke dyra, anses bli hållbara, ruttna eller rosta icke.

Uppfinnaren, direktör Fougner, är en 30 års man, som till öfverste Fougner på Stenkar. Han har varit myc- ket ute i världen, först en tid i Ame- rika och sedan 5 år i Östasien. Det var här han först realiserade sina årsåklings planer om att bygga fartig af betong. Med japaniska arbetare hjälpte blif i Manila på Philippiner- na färdig en betongbåt på 50 ton. Fougner tillförsäkrade sig en mängd patent på sin nya uppfinning och re- ste så från östern till Norge för att starta en så kända skeppsbyggeriindustri. Han kom till Norge den 1 april i år, fick till stånd ett aktiebolag med 400,000 kr. kapital, som konstitueras den 11 maj, och 3 månader senare gick det första betongskippet till profur. Ett raskt arbetempo! Nu kommer ett dotterbolag antagligen inom den närmaste framtiden att bildas i Sverige.

Generalkonsul Bergströms resa. Generalkonsul dr. David Bergström inträffar i morgon, torsdag, i Port Hammond, B. C. efter att ha besökt Athabasca, Edmonton, Vancouver och Victoria. På resa västerut till Mont- real besöker möjligen Calgary och så- kert Regina d. 2 och 3 oktober. Där- från går färden direkt till Kometra, Ont., där generalkonsul inträffar d. 4 okt. kl. 11.20 f. m. och kvarstannar till kl. 6.15 e. m. samma dag, då han återvänder till Winnipeg. Här inträffar generalkonsul Bergström onsdagen d. 4 oktober kl. 10 e. m. och kvarstannar till följande dag kl. 5 e. m. Under up- pehållet i Winnipeg bor generalkon- suln å Royal Alexandra hotel. Från Winnipeg reser dr Bergström till Min- neapolis och Duluth, hvarjort färden går direkt hem till Montreal, där han beräknar att vara d. 4 eller 9 oktober.

Jertid åter på fri fot. De hade till mr Justice Haggart inlämnat en ansökan om "writ of habeas corpus", och of- fentligt kort förhör inför denne, om hvilket regeringsrepresentant icke underrättats, blefvo de fortsatta på fri fot utan borgen. Deras sak kom- mer upp på lördag, då kronan inför- domar Haggart skall vidhålla, att do- mar Galts domar äro lagliga. Det är vara omot lagen, att personer, som vänta på dylikt förhör, vistas på fri fot.

Hela denna historia, från mr Ro- gers oförskämde uppträdande till de öfvan nämnda tidningsmännens obe- nigna beskylldingar, har väckt stort intresse inom samsöde läger i Manitoba, och pressen, med undantag naturligen af den af mr Rogers ägda, har varit enig om en mycket sträng dom öfver mr Rogers och hans hejdjurar. Domar Galt och domarkären i allmänhet i Manitoba stå allt för högt för att kunna smutas af dylika personers om- otvivelrda skälloard.

Mr Rogers hade osmaken, att innan han flydde från Manitoba i en "inter- ju" med "Winnipeg Telegram" säga, att han beklagade att han någonsin varit med om att rekommendera mr Galt utnämning till domare. Han gaf därvid domar Galt några icke så vi- dars vackra tillmälen. Det var emel- lertid tur för mr Rogers, att detta uttalande icke blif publiceradt, utan han befann sig i säkerhet utanför provin- sers gränser. Domar Galt är icke att leka med, och i lördags sade han, att han icke ämnade taga hän- syn till mr Rogers höga ställning utan döma honom som hvilken annan medborgare som hjälte.

En sängarfärd.

En svensk-amerikansk sängarfärd till Sverige planeras att äga rum 1918.

FRÅN CHICAGO.

ÄFVEN ARRANGERAS EN KONST- UTSTÄLLNINGSTURNE.

Vårt gamla fädernesland skall få svensk-amerikansk storförmanande 1918, såvida ej Sveriges indragande i kriget skulle hindra realiserandet af de nu pågående planerna, hvilka gå ut på, dels att från Förenta Staterna på turse genom Sverige sända en sängarfärd på ungefär 200 roster och med tre solister, samt dels att arrangera en svensk-amerikansk konstut- ställning, som man skall låta vandra genom Sveriges storstäder med Stock- holm eller Göteborg som utgångs- punkt.

I den till dessa båda på visst sätt kombinerade turner har emanerat från Svenska Klubbens i Chicago-för- tänjte och engelske ordförande, di- rektor Charles S. Peterson, och det blir formodligen också han som i första hand kommer att arrangera den ekonomiska sidan af dessa ganska vil- lyftiga företag.

Koren, med hvilken sängarturnen skall företagas, är den bekanta Choral Club i Chicago, som stiftades i fjor och som, under den korta tid den ex- terat, under Edgar A. Nelsons in- stäktfulla ledning väckt ovanlig up- märksamhet inom musikaliska kretsar för sina vällydda och musikaliskt gedigna konserter. Darest turnen kommer till stånd, hvilket man har stora skäl hoppas att den skall göra, blir det första gäkens hemmasven- skarna få se på bekantskap med en bländad svensk-amerikansk sängarfärd, och samtidigt blir det äfven första gången våra landsmän på andra sidan hafvet få tillfälle att lyssna till svensk sång af svensk-amerikaner tillhörande andra generationen. Ty de flasta om ej alla medlemmarna af Choral Club äro födda i Amerika. — Som solister har man tänkt sig de tre bästa på området i Svensk-Ameri- ka, nämligen Mrs Marie Sundelius — den nuvarande stjärnan vid Metro- politan-operan — Gustaf Holmquist och Albert Lindquist. Samtliga dessa äro så väl kända och uppskattade öfver- allt i Förenta Staterna att någon vi- dare presentation här är öfverflödig. Färdledare blir formodligen doktor Victor Nilsson från Minneapolis, och som klubbens ordförande skall tro- litvis professor John E. Hillberg från Chicago fungera. Resan öfver ocea- nen skall naturligtvis företagas via den nya bryggan öfver hafvet — den direkta svensk-amerikanska ångbåts- linjen. Man tror sig kunna lyckas att med den linjen få konstverker öfver- forda till Sverige för skapligt pris — äfven om de höga krigstraktsatserna då ännu skulle kalla.

Hvad konstutställningsturnen i of- fritt beträffar, är det visst vederbö- randes mening att söka skaffa sig medverkan af dr H. G. Leach, Ameri- can-Scandinavian Foundations be- kanta sekreterare i New York. Ty han borde vara särskildt intresserad af denna turné och sitter inne med en ganska stor erfarenhet på området. — Svenskarnes därhemma känna knapp- tist till att någon vidare självständig svensk-amerikansk konst existerar. Och detta är ursäktligt nok, då man betänkar, att svenskamerikanerna själfva för omkring 10 år sedan endast hade en svag föreställning om att en dylik konst existerade i andra delar under årens lopp nära fördubblats. Den svensk-amerikanska konsten har faktiskt gått framåt med stormsteg under det senaste decenniet. Och det blir det bästa af hvad som frambragts här under dessa tio år — man beräk- nar omkring 250 olika nummer, omfat- tande oljemålningar,